

РОЛЬ ПОДАТКІВ У ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Основним завданням держави є створення сприятливих умов для економічного зростання. Серед інструментів забезпечення сталого розвитку економіки України провідне місце займає податкова політика. Основою сучасної податкової політики є обґрунтовані податки і збори, які позитивно впливають на результати господарювання суб'єктів національної економіки та обсяг інвестицій [1]. Це обумовлює необхідність зміни акценту з фіскальної функції податків на регулюючу, яка проявляється у можливості органів державної влади за допомогою інструментів оподаткування сприяти соціально-економічному розвитку держави.

Питання функціонування податків в економіці країни та вплив їх на соціально-економічний розвиток розглянуто в працях зарубіжних вчених О. Бланшара, П. Еггервала, Дж. М. Кейнса, А. Лернера, Г. Менк'ю, Р. Масгрейва, П. Масгрейва, М. В. Романовського, Д. Ромера, Дж. Сакса, Дж. Сарджента, Дж. Стігліца, М. Фрідмана, Д. Черніка. У вітчизняній практиці проблеми оподаткування відображаються в працях В. Л. Андрущенко, О. Д. Василика, В. П. Вишневського, Ю. Б. Іванова, А. І. Крисоватого, П. В. Мельника, А. М. Соколовської, В. М. Федосова, С. І. Юрія та ін. Проте сучасною українською наукою ще недостатньо досліджені форми і методи використання податків у якості стимулятора економічного розвитку за умов глибокої економічної кризи.

В даний час теоретичний потенціал податку як економічної категорії реалізує сама система оподаткування, якій і властиві певні функції. Функціональна визначеність оподаткування вкрай важлива, оскільки вона визначає особливості побудови податків, характер їх дії і сферу застосування, формуючи таким чином спрямованість податкової політики, яка проявляється у виборі форм і методів оподаткування заради досягнення як чисто фіскальних, так і не фіскальних цілей. Сучасна податкова політика може виконувати також важливі інструментальні функції, впливаючи на відповідну поведінку господарюючих суб'єктів і полегшуючи їх розвиток. Її інструменти носять різний характер і впливають через різні види податків, податкові ставки, пільги та знижки [2].

У процесі реалізації регулюючої функції податків виявляється її вплив на такі показники фінансово-господарської діяльності підприємств: собівартість продукції, прибуток від реалізації, балансовий прибуток, обсяг реалізації, виручка від реалізації, чистий прибуток, швидкість обертання оборотних коштів, платоспроможність, фінансова стійкість, іммобілізація оборотних коштів, обсяг отриманих кредитів. Регулююча функція податків знаходить свій вияв у диференціації умов оподаткування. Стягуючи податки, держава завжди впливає на поведінку економічних суб'єктів - фізичних і юридичних осіб. Держава може встановлювати різні умови оподаткування для різних категорій платників, для здійснення одних і тих самих видів діяльності на окремих територіях. Конкретні умови оподаткування можуть або сприяти, або перешкоджати концентрації виробництва і капіталу

Сучасний етап розвитку теорії і практики оподаткування характеризується переміщенням акцентів із фіскальної функції податків (яка реалізує основне призначення податків – формування централізованих фінансових ресурсів держави) на регулюючу (яка проявляється у можливості органів державної влади за допомогою інструментів оподаткування регулювати певні явища, процеси, пропорції і напрямки соціально-економічного розвитку держави). Регулююча функція податків повинна проявлятися не лише у «виведенні» частини доходів чи суб'єктів господарювання за межі оподаткування, а й у встановленні жорсткої залежності між розмірами наданих преференцій і конкретними економічними діями суб'єктів господарювання. Розвинуті країни напрацювали значний досвід податкового регулювання та стимулювання розвитку економічної активності. Основними інституційними закономірностями і тенденціями формування стимулюючого потенціалу систем оподаткування у розвинутих державах визначено: витрати на адміністрування податків мають бути мінімальними;

параметри системи оподаткування повинні відповідати структурній економічній політиці, орієнтуватися на чітко окреслені економічні цілі; податки мають досягати справедливого розподілу доходів, не допускається подвійне оподаткування платників податків; обговорення проектів законів про оподаткування повинно носити відкритий і прозорий характер [3, с.234].

Якісною характеристикою системи оподаткування у державі з молодою ринковою економікою є гнучкість, що дозволяє виконувати роль регулятора економіки, вибірково і тимчасово знижуючи податкові ставки за окремими податками, зважаючи, що податки є не тільки способом формування державних доходів, а ще й важелем впливу на економічну поведінку платників.

Постійне зниження податкового навантаження на підприємства є результатом проведення активної політики щодо стимулювання інвестиційної діяльності, яке здійснюється за трьома основними напрямками: зниження ставки податку на прибуток, використання прискореної амортизації і скорочення амортизаційних строків експлуатації основних засобів та надання податкових пільг в інвестиційній діяльності.

Через низький рівень доходів населення держава основну масу податків до бюджету змушена збирати з підприємств, а це є гальмом для розвитку економіки. Це свідчить про суттєве недовикористання податкового потенціалу України, особливо зважаючи на рівень тінізації економіки України, на яку припадає третя частина виробленого ВВП в Україні.

На нашу думку доцільно у формуванні обов'язку при справлянні податків чи зборів спиратися на показники розвитку національної економіки. Крім цього, потрібно враховувати і фінансові можливості платників.

Література:

1. Хаймінова Ю. В. Податкове стимулювання розвитку морського бізнесу / Ю. В. Хаймінова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2015. - № 2. - С. 225-230.
2. Гмиря В. П. Роль податків в умовах забезпечення розвитку економіки України / В. П. Гмиря // Фінансовий простір. - 2014. - № 4. - С. 58-62.
3. Загреба І. Л. Податкове стимулювання розвитку підприємств / І. Л. Загреба // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2013. - Вип. 24. - С. 232-237.

Вікторія Нечипорук

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Годованець О. В.

ПОСТМИТНИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ

Постмитний контроль трактують як процес, що дає можливість співробітникам контролюючих органів перевірити точність декларацій за допомогою книг, записів, бізнес систем і всіх відповідних митних, комерційних даних фізичних та юридичних осіб, безпосередньо або побічно задіяних у міжнародній торгівлі [1]. Проте, митне законодавство України в окрему категорію не виділяє термін «постмитний контроль», оскільки, відповідно до митного кодексу визначено окрему форму митного контролю – документальна перевірка, як сукупність заходів, за допомогою яких контролюючі органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів [2]. Міжнародні і національні положення, стосовно визначення постмитного контролю, достатньо ґрунтовно розкривають зміст і необхідність даної форми митного контролю.

Основними цілями здійснення документальних перевірок, після випуску товарів у вільний обіг на митну територію України, є виявлення порушень пов'язаних з мінімізацією митних платежів і формування думки про достовірність інформації, заявленої в митній декларації і